

Ulkoministeriö

VIITE: Ulkoministeriön lausuntopyyntö VN/36586/2023, 28.3.2024

Poliisihallituksen lausunto Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

1 Lausuntopyyntö

Ulkoministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi puolustusyhteistyösopimuksen ja siihen liittyvät lait. Esitykseen sisältyy sekamuotoinen lakiehdotus puolustusyhteistyösopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisäksi tehtäväksi muutokset ampuma-aselakiin, ulkomaalaislakiin, sotilasajoneuvolakiin, arvonlisäverolakiin, valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettuun lakiin, ajokorttilakiin, sähköisen viestinnän palveluista annettiin lakiin, ilmailulakiin, lentoasemaverkosta ja -maksuista annettuun lakiin ja ajoneuvolakiin. Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan

Ulkoministeriö on pyytänyt saada lausunnon viimeistään 12.5.2024. Määräaika on ehdoton. Lausunto on pyydetty toimittamaan sähköisesti Lausuntopalvelu.fi-palveluun. Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelu.fi:ssä, lausunto voidaan myös toimittaa sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.um@gov.fi. Lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/36586/2023.

2 Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallitus kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Poliisihallitus on saanut mahdollisuuden osallistua esitysluonnoksen valmisteluun asiantuntijan roolissa tuoden työryhmälle esiin

keskeisiä huomioita siitä, miten sopimuksen voimaansaattaminen vaikuttaa sisäiseen turvallisuuteen ja poliisitoimintaan. Työryhmä on onnistunut sovitamaan poliisia koskevat huomiot hyvin esitysluonnokseen.

Yleiset huomiot

Poliisihallitus toteaa yleisesti, että se on suhtautunut hyvin myönteisesti Suomen jäsenyyteen Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natossa. Samoin se suhtautuu myönteisesti puolustusyhteistyön syventämiseen Amerikan Yhdysvaltojen kanssa. Puolustusyhteistyön syventämisestä on saatavissa varmasti hyötyjä poliisillekin, jonka tehtäviin kuuluu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ja siihen liittyen terrorismin torjunta.

Niin Nato SOFAn kuin puolustusyhteistyösopimuksenkin voimaansaattaminen vaikuttavat poliisitoimintaan. Hallituksen esityksessä HE 90/2023 vp on todettu, että Nato SOFassa tarkoitettulla turvallisuusjärjestelyillä on todennäköisesti taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia poliisitoimeen riippuen konkreettisista tapauksista ja esimerkiksi yleisestä turvallisuustilanteesta ja uhkaympäristöstä. Puolustusyhteistyösopimusta koskevassa esitysluonnoksessa on todettu tämä sama lähtökohta, mutta sen lisäksi on todettu, että sopimuksen soveltamisessa lähtökohtana on, että Suomi vastaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidosta. Tämä tehtävä kuuluu poliisille, joten Yhdysvaltojen läsnäolon lisääntyessä, myös poliisin tehtävät lisääntyisivät.

Poliisihallitus toteaa, että poliisia koskevia taloudellisia vaikutuksia ei ole voitu konkreettisesti kuvata. Käytännössä kyse on kuitenkin poliisille tulevista valvonta- ja hälytystehtävistä sekä rikostorjuntatehtävistä – eli poliisin perustoiminnasta, johon erityispiirteenä liittyy vieraan valtion asevoimat. Poliisihallitus haluaakin painottaa, että sekä Nato SOFAn että puolustusyhteistyösopimuksen voimaansaattamisen jälkeen tulisi harkita vaikutusarviointien tekemistä sen selvittämiseksi, mitä konkreettisia vaikutuksia sopimuksista on ollut eri viranomaisille.

Muita huomioita

Poliisihallitus pitää perusteltuna luonnoksessa esitettyä ratkaisua, jossa valtakunnansyyttäjä toimisi keskeisenä viranomaisena rikosoikeudelliseen tuomiovallan käyttöön ja vapaudenmenetyksiin liittyen. Menettely vastaisi sitä, joka omaksuttiin Nato SOFAn osalta. Se myös selkeyttäisi poliisin roolia esitutkinnan suorittajana niissä tapauksissa, joissa tuomiovallan käytöstä joko kategorisesti luovuttaisiin tai sitten ei.

Poliisiylitarkastaja

Vesa Pihajoki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 03.05.2024 klo 14:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Jakelu

Ulkoministeriö

Tiedoksi

Poliisihallituksen esikunta
Poliisilakimies Visa Weckström